

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

Анатолій ДІБРОВА

“ 28 ” 08 2024 року

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри фінансів

Протокол № 1 від «16» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Наталія ШВЕЦЬ

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Корпоративні фінанси»

Лариса ОЛІЙНИК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОРПОРАТИВНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ

Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма Корпоративні фінанси

Факультет Економічний

Розробники: доцент кафедри фінансів, к.е.н., доцент Тітенко З.М.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024 рік

Опис навчальної дисципліни
Корпоративне бюджетування
(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	
Освітня програма	Корпоративні фінанси	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	270	
Кількість кредитів ECTS	9	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	Курсова робота	
Форма контролю	Залік, Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки (курс)	4	-
Семестр	7-8	-
Лекційні заняття	60 год.	- год.
Практичні, семінарські заняття	60 год.	- год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	150 год.	- год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год./4 год.	- год.

**1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати
навчальної дисципліни**

Дисципліна «Корпоративне бюджетування» полягає у формуванні системи знань з теорії і практики планування фінансової діяльності, фінансування операційної та інвестиційної діяльності підприємства, прогнозування результатів його роботи в умовах ринкових відносин і динамічного розвитку економіки.

Мета дисципліни полягає у наданні студентам знань про завдання і методи складання бюджетів та використання їх в якості інструменту планування і контролю в поточній діяльності корпорацій. Основним об'єктом розгляду при вивченні курсу є фінанси корпорацій, створених у формі акціонерних товариств.

Завдання навчальної дисципліни – засвоєння студентами:

- сутності фінансового планування, прогнозування, контролю та системи бюджетування, їх місця в системі фінансового управління підприємством;

- основ організації та функціонування бюджетування з врахуванням галузевих особливостей діяльності підприємств;
- принципів організації та побудови ефективної системи фінансового планування та контролю формалізованих у бюджетуванні;
- економічної характеристики, класифікації складу та структури елементів системи бюджетування;
- порядку побудови операційних і фінансових бюджетів;
- принципів побудови ефективної системи мотивації та контролю;
- сутності методів оцінки фінансово-господарських ризиків в процесі діяльності;
- економічної характеристики критеріїв та їх узгодженості при прийнятті управлінських рішень.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 8. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 9. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК12. Здатність формувати та приймати фахові рішення у сфері корпоративних фінансів суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПРН 11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПРН 24. Знати і вміти застосовувати методи та інструменти ідентифікації та розв'язання проблем в сфері корпоративних фінансів суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:
повного терміну денної форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. <i>Теоретичні основи бюджетування</i>														
Тема 1. Бюджетування в системі фінансового планування	1	12	2	2			8							
Тема 2. Бюджетування як технологія управління підприємством	2-3	16	4	4			8							
Тема 3. Методичні основи бюджетування на підприємстві сільського господарства	4-5	18	4	4			10							
Тема 4. Розробка організаційної та фінансової структури підприємства	6-7	18	4	4			10							
Тема 5. Розробка облікової політики підприємства	8-9	16	4	4			8							
Разом за змістовним модулем 1		80	18	18			44							
Змістовий модуль 2. <i>Особливості побудови системи корпоративного бюджетування</i>														
Тема 6. Бюджетування інвестиційного процесу	10-11	18	4	4			10							
Тема 7. Розробка операційних бюджетів підприємства	12-13	18	4	4			10							
Тема 8. Зміст технологія складання	14-15	18	4	4			10							

фінансових бюджетів													
Разом за змістовним модулем 2	54		12	12			30						
Змістовий модуль 3. Організаційні аспекти розроблення та функціонування системи бюджетування													
Тема 9. Формування системи бюджетування	16- 17	18	4	4			10						
Тема 10. Особливості організації бюджетного процесу	18	12	2	2			8						
Тема 11. Автоматизація процесу корпоративного бюджетування	19- 20	16	4	4			8						
Тема 12. Бюджетування в різних сферах діяльності	21	14	2	2			10						
Разом за змістовним модулем 2	60		12	12			36						
Змістовий модуль 4. Контроль над виконанням бюджетів													
Тема 13. Моніторинг бюджетування	22- 23	16	4	4			8						
Тема 14. Відповідальність та мотивація в бюджетуванні.	24	12	2	2			8						
Тема 15. Аналіз і оцінка виконання бюджетів	25- 26	16	4	4			8						
Тема 16 Оцінка ризиків при складанні бюджетів	27- 28	16	4	4			8						
Тема 17. Альтернативні концепції бюджетування	29- 30	16	4	4			8						
Разом за змістовним модулем 3	76		18	18			40						
Усього годин	270		60	60			150						

3. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Бюджетування в системі фінансового планування	2
2	Бюджетування як технологія управління підприємством	4
3	Методичні основи бюджетування на підприємстві сільського господарства	4
4	Розробка організаційної та фінансової структури підприємства	4
5	Розробка облікової політики підприємства	4
6	Бюджетування інвестиційного процесу	4
7	Розробка операційних бюджетів підприємства	4
8	Зміст і технологія складання фінансових бюджетів	4
9	Формування системи бюджетування	4
10	Особливості організації бюджетного процесу	2
11	Автоматизація процесу корпоративного бюджетування	4
12	Бюджетування в різних сферах діяльності	2
13	Моніторинг бюджетування	4
14	Відповідальність та мотивація в бюджетуванні.	2
15	Аналіз і оцінка виконання бюджетів	4
16	Оцінка ризиків при складанні бюджетів	4
17	Альтернативні концепції бюджетування	4

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Бюджетування в системі фінансового планування	8
2	Бюджетування як технологія управління підприємством	8
3	Методичні основи бюджетування на підприємстві сільського господарства	18
4	Розробка організаційної та фінансової структури підприємства	18
5	Розробка облікової політики підприємства	8
6	Бюджетування інвестиційного процесу	10
7	Розробка операційних бюджетів підприємства	10
8	Зміст і технологія складання фінансових бюджетів	10
9	Формування системи бюджетування	10
10	Особливості організації бюджетного процесу	8
11	Автоматизація процесу корпоративного бюджетування	8
12	Бюджетування в різних сферах діяльності	10
13	Моніторинг бюджетування	8

14	Відповідальність та мотивація в бюджетуванні.	8
15	Аналіз і оцінка виконання бюджетів	8
16	Оцінка ризиків при складанні бюджетів	8
17	Альтернативні концепції бюджетування	8

5. Засоби діагностики результатів навчання

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- захист практичних робіт;
- захист курсової роботи;
- інші види.

6. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати, есе;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

8. Розподіл балів

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків

90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5455>; <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5456>;

- Тітенко З.М., Войцехівська С.І. Методичні вказівки для вивчення дисципліни «Корпоративне бюджетування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ОПП «Корпоративні фінанси». Київ: «КОМПРИНТ», 2024. 65 с.

- Тітенко З.М. Методичні вказівки до написання курсових робіт з дисципліни «Корпоративне бюджетування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ОПП «Корпоративні фінанси». Київ: «КОМПРИНТ», 2024. 43 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання: навч.-метод. посіб. /Т.О. Ставерська, І.С. Андрющенко, Лисак Г.Г., Жилякова О.В. Х. : ДБТУ, 2022. 93 с.

2. Гудзь Ю. Ф. Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання: конспект лекцій Кривий Ріг: Донецький національний університет економіки і торгівлі, 2018. 110 с.

3. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Тітенко З.М. Бюджетування суб'єктів господарювання. Київ:ЦП Компринт. 2020. 430

4. Засадний Б.А. Система бюджетування як провідна ланка фінансового планування бізнес-процесів підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. №35. С. 33-37

5. Короленко С. М. Організація системи бюджетування на підприємстві. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки*. 2016. Вип. 32(1). С. 291-296. 22.

6. Корпоративне управління: навч. посіб / уклад. : А. О. Дегтяр, Л. І. Колесник. Харків, 2019. 240 с.

7. Кудлак В. Я. Фінансове планування та прогнозування : курс лекцій. Тернопіль : ТНТУ, 2016. 94 с.

8. Ліхоносова Г. С., Нецвітаєва О. І. Механізми бюджетування діяльності підприємства : можливості управління фінансовою безпекою. *Часопис економічних реформ*. 2019. № 3. С. 24-30.
9. Макалюк І. В., Джумакеєва Д. Д. Роль бюджетування у фінансовому плануванні підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2019. Випуск 24. С. 67-75.
10. Михайленко О. В., Свірдкіна К. В. Розробка, впровадження та автоматизація процесу бюджетування на підприємстві. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. № 3 (71). С. 240-246.
11. Пар'єва О. О. Методики бюджетування інноваційної діяльності підприємств: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Бізнес Інформ*. 2016. № 10. С. 266–270.
12. Планування і контроль на підприємстві: Частина 1. Бюджетування бізнеспроцесів на підприємстві: Комп'ютерний практикум: навч. посіб.; С. В. Поліщук, І. В. Макалюк. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 74 с.
13. Рудик Н.І. Розвиток бюджетування як маркетингової управлінської технології. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 392– 395.
14. Ставерська Т.О. Фінансове планування та прогнозування в підприємствах і фінансових установах: навч. Посібник. Харків: ХДУХТ, 2019. 144 с.
15. Стецюк П. А., Корнійчук Г. В. Бюджетування в системі управління фінансовим потенціалом підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 1 (23). С. 12-19.
16. Тирінов А.В. Організація бюджетування на підприємстві як частина управлінського обліку. *Науковий вісник херсонського державного університету. Серія економічні науки*. Вип. 34. 2019. С. 149-152
17. Тітенко З.М., Шнайдер А. Роль фінансового планування та прогнозування у забезпеченні фінансової стійкості підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. №9. С.113-
18. Тітенко З.М., Коцюруба О. Політика управління фінансовими ризиками. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. №10. С. 14-20
19. Тітенко З.М. Formation of a strategy for the development of agrarian enterprises in order to increase the level of their financial security. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 4(04). С. 46-51.
20. Тітенко З.М. Multifactor analysis of identification of features of the mechanism of financial security management of enterprises. *Агросвіт*, 2022, №11-12. С.50-55
21. Тоцька О. Особливості формування бюджету компанії за допомогою шаблону Microsoft Office. Socially competent management of corporations in a behavioral conditions economics: collection of scientific papers Podhájska: European institute of further education, 2021. P. 190–191.

22. Шкромидида Н. Я. Бюджетування податків і зборів як елемент системи корпоративного податкового менеджменту. *Вісник Прикарпатського університету*. 2018. С. 235-242.

23. Ювженко Н. М. Зарубіжний досвід застосування автоматизованих систем бюджетування. *Економіка та держава*. 2019. № 4. С. 106-111.

24. Янковська В. А., Хижняк А. М. Теоретичні основи планування та прогнозування на підприємстві. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 2. С. 166-177.